

Skupne točke totalitarnih sistemov

- vsa oblast je v celoti v rokah ene osebe ali stranke, pri vladanju ne upoštevajo pravnih omejitev, človekovih pravic in svoboščin
- pretirano poudarjanje vrednosti in pomena lastnega naroda, države, voditelja, podpihovanje sovraštva do drugih narodov in kultur
- zgodovinsko neutemeljena izbira simbolov
- fašizem in nacizem gojita sovraštvo do delavskega gibanja in komunizma
- surov način odpravljanja demokratičnih oblik, nasilje
- zastraševanje in propaganda za podreitev naroda
- nadzor nad javnim in zasebnim življenjem, cenzura
- priprave na novo svetovno vojno, krepitev oboroženih sil

Vzroki za pojav totalitarizma po prvi svetovni vojni

- narodna, rasna nasprotja
- gospodarska kriza, revščina
- politična nasprotja in nestabilnost
- parlamentarna demokracija je zapleten in počasen sistem, zato pogosto neučinkovit
- strah pred komunizmom
- nezadovoljstvo z rezultatom prve svetovne vojne

1. Državlјanska vojna v Rusiji

- Po revoluciji leta **1917** je postala **Rusija** prva in edina **komunistična država** na svetu.
- Oblast so prevzeli **boljševiki**, ki jih je vodil **Lenin**.
- Zaradi odpora nasprotnikov revolucije je od 1918 do 1920 v Rusiji divjala **državlјanska vojna**.
- Spopadli sta se **bela garda** (nasprotniki revolucije) in **rdeča garda** (vojska boljševikov).

Zmagali so
boljševiki, ki so
začeli uvajati
totalitarizem in
preganjanje
nasprotnikov.

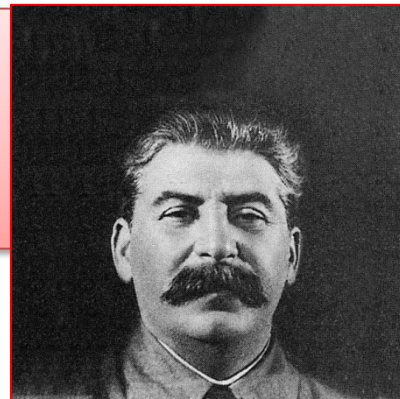

Posledice: 15
milijonov žrtev,
uničenje,
bolezni,
pomanjkanje,
lakota ...

**Država je bila razdeljena na republike in dobila
novo ime - SOVJETSKA ZVEZA .**

Sovjetska zveza

- Leta 1924 je Lenin umrl.
- V boju za oblast je zmagal Josif Visarionovič Stalin.
- Stalin je državo preoblikoval v **totalitarno državo – stalinizem**.
- Vladala je **Komunistična partija**, ki je imela popolno oblast nad vsem javnim in zasebnim življenjem državljanov.

2. Plansko gospodarstvo

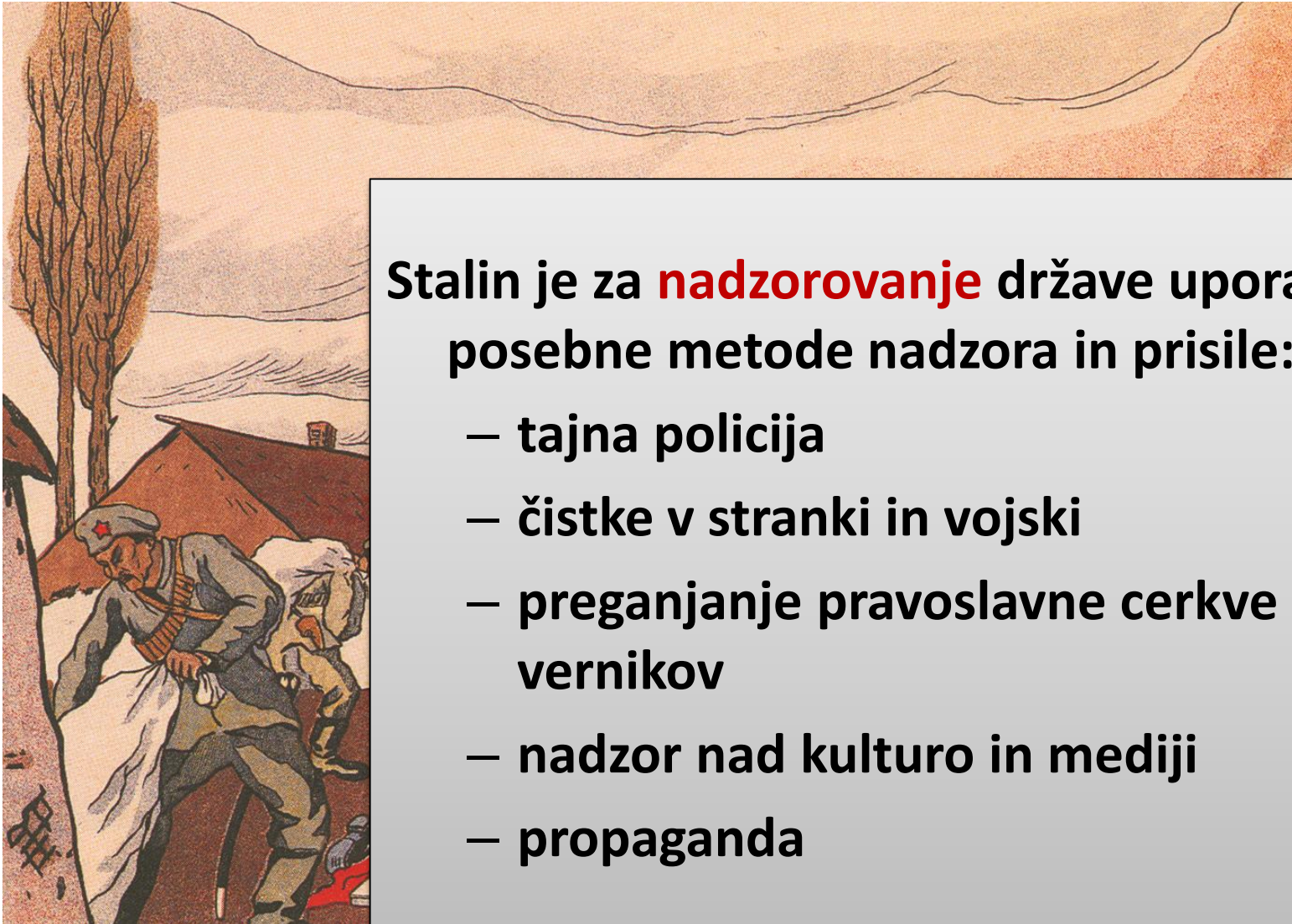
- **Novi ekonomski program (NEP)** – 1921 uvedel Lenin, da bi sprostil trgovanje in omogočil prebivalcem prosto prodajo in kupovanje blaga. Vlada je ohranila nadzor nad podjetji, bankami in komunikacijami.
- **Plansko gospodarstvo** – uvedel Stalin, pomeni okrepljen nadzor nad gospodarstvom ter njegova podreditev političnim odločitvam.

- **Petletke** – industrijski razvoj je temeljil na petletnih planih:
 - usmerjeni v gradnjo železarn, tovarn, železnic, elektrarn ...
 - hiter gospodarski razvoj (1928 – 1937 za 25 %),
 - primanjkovalo je blaga za široko porabo (oblek, pohištva, hrane).

KOLEKTIVIZACIJA – spremembe v kmetijstvu:

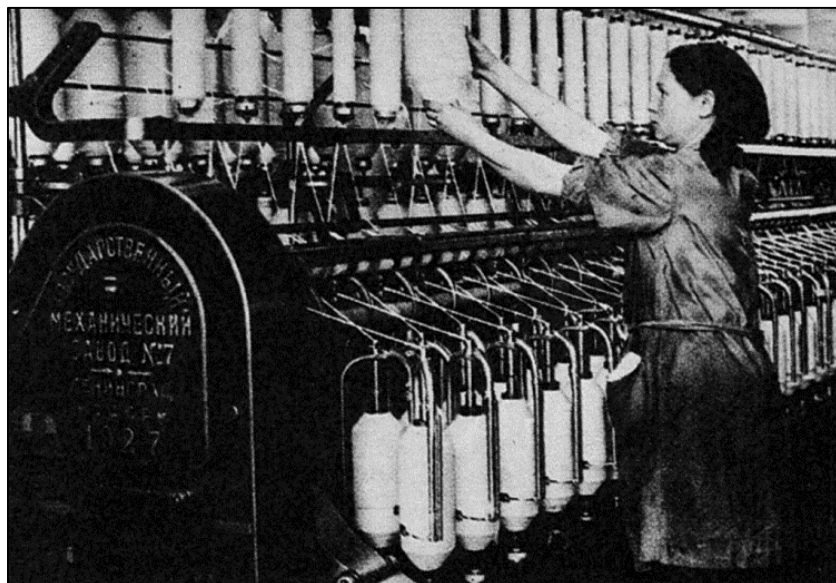
- združevanje zasebnih kmetov v velika državna ali zadružna posestva,
- upori kmetov, milijoni kmetov preseljeni, v taboriščih umrlo 6 – 8 milijonov kmetov.

3. Nadzor vsepovsod

Stalin je za **nadzorovanje** države uporabljal posebne metode nadzora in prisile:

- tajna policija
- čistke v stranki in vojski
- preganjanje pravoslavne cerkve in vernikov
- nadzor nad kulturo in mediji
- propaganda

V stalinizmu so ženske dobile volilno pravico, delale so v tovarnah, gradile ceste in tovarne. Izobrazba jim je odprla delovna mesta v inženirstvu, znanosti in zdravstvu. Vendar pa so ženske še vedno nosile glavno breme v skrbi za domače gospodinjstvo in otroke, čeprav so sovjetski letaki stanje prikazovali drugače.

Čeprav so bili ljudje sicer žrtve totalitarnega režima, pa je vendarle država prevzela skrb za socialno varnost, izobraževanje in zdravstveno oskrbo, s čimer je ponudila priložnost za boljše življenje.

Narod in vojska edini!

Simbol: Znaš razložiti simbol? Kaj bi lahko predstavljal?

Hvala patriji, hvala Stalinu za srečno otroštvo.

1. Vzpon fašizma v Italiji

Na vzpon fašizma v Italiji je vplivalo več dejavnikov.

Določila versajske konference so Italijane zelo razočarala.

Strah premožnih pred izbruhom socialistične revolucije.

Povojna gospodarska kriza, brezposelnost, delavske stavke, nemiri.

Rasla je priljubljenost **Benita Mussolinija** in njegove **fašistične stranke**.

1919 ustanovil
fašistično stranko.

Oborožene skupine
"črnih srajc".

Ljudem je obljubil
popravo krivic in
stabilnost v državi.

V oktobru 1922 je s svojo
stranko izvedel "pohod na
Rim" in zahteval prevzem
oblasti.

Ob vsesplošnem nasilju
fašističnih skupin mu je
kralj ponudil vodenje
vlade.

Mussolini pozdravlja množice.

Mussolini je postal **Duce** ali voditelj.
Postopoma je odpravil demokracijo in uvedel
totalitarno državo: odpravil je vse politične stranke,
razen fašistične.
Italijo je vodil kot **diktator**.

[Mussolini](#)

2. Nadzor vsepovsod

Prepovedali delavske stranke.
Nadzorovali lastnike tovarn,
posestnike in celotno
gospodarstvo.

Nadzorovali so šolstvo in
spodbujali mladino, da se včlani
**v mladinske fašistične
organizacije.**

Tajna policija je
zapirala in
odstranjevala
nasprotnike
fašizma.

Načrtovali
obnovitev
rimskega imperija.
Uporabljali
simbole starega
Rima.

S sporazumom z
Vatikanom so si pridobili
naklonjenost **katoliške
cerkve.**

Organizirali množična
zborovanja, na katerih so
poveličevali Mussolinija.

ITALIJANSKA ZUNANJA POLITIKA

Mussolini je zaradi nacionalizma in želje po obnovi italijanskega imperija vodil agresivno zunanjo politiko:

- leta 1924 je Italija zasedla Krf,
- istega leta je zasedla Reko, mesto pod upravo Društva narodov,
- trudila se je zmanjšati vpliv Francije v vzhodni Evropi,
- leta 1935 je Italija napadla Abesinijo (Etiopijo),
- leta 1939 je zasedla Albanijo.

Fašistična Italija pod vodstvom Mussolinija je postala vzor za fašistične sisteme tudi v drugih državah.

*»[Fašisti] so zagovarjali nacionalizem ali lojalnost le eni državi. Verjeli so, da se morajo narodi boriti in si podrediti miroljubne države. Zagovarjali so vdanost avtoritativnemu voditelju, ki je vodil državo. V vsaki fašistični državi so fašisti nosili posebne uniforme v določenih barvah, uporabljali posebne pozdrave ter pripravljali množična zborovanja.«
(World History, McDougal Littell, Evanston, 1999)*

V 30. letih so se avtorski sistemi uveljavili v mnogih državah (Poljski, Madžarski, Kitajski, Jugoslaviji, Romuniji, Bolgariji).

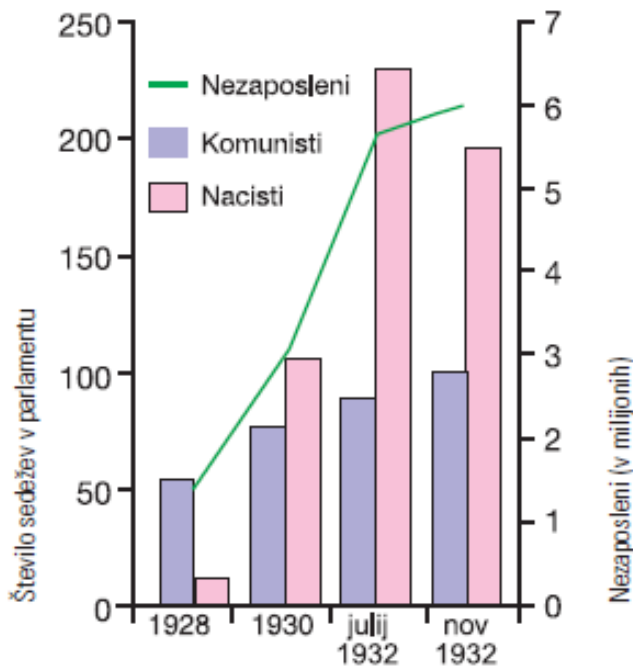

Nacizem v Nemčiji

1. Kako je Hitlerju uspelo priti na oblast?

1918 je bila v Nemčiji razglašena parlamentarna republika.

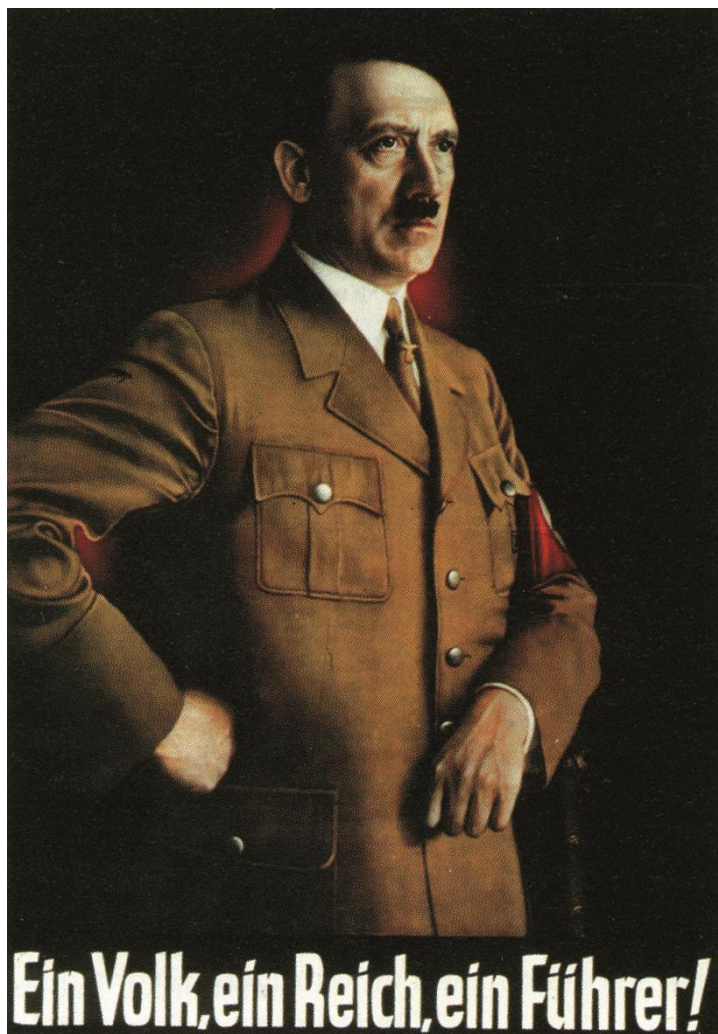
1918 – 1933
WEIMARSKA REPUBLIKA
- velike gospodarske težave
- politična nestabilnost

Nemčija je v 20. letih doživljala krizo za krizo. Grafikon prikazuje delež brezposelnih v drugi polovici 20. let ter podporo volivcev najprej komunistom, nato pa nacistom.
Kdaj se je podpora nacistom zelo povečala?

Plakat (1920) poziva volivce, naj volijo Spartakovo zvezo, zvezo komunistične stranke, ki je zahtevala socialistično republiko. Oblast je preganjala spartakovce.

»Verjemite mi, naša beda bo narasla. /.../ Država sama je postala največji goljuf /.../. Ljudje zgroženi opažajo, da država lahko izstrada milijone. /.../ Temu se ne bomo več uklanjali /.../. Zahtevamo diktaturo!«

(Iz Hitlerjevega govora, 1924)

NSDAP - Nationalsocialistična stranka Adolfa Hitlerja je v gospodarski krizi pridobivala moč in privrženice

1932 NSDAP
zmaga na
volitvah
1933 Hitler
postane **kancler**.

1934
po smrti predsednika
Hindenburga
Hitler postane **firer**.

2. Kakšno Nemčijo je ustvaril Hitler?

Nemčija je postala **totalitarna država**, v kateri je postalo vse življenje državljanov, zasebno in javno, podrejeno zahtevam in ciljem nacistične države.

Hitler je razvil nemško obliko fašizma, ki se je imenovala nacizem.

V nasilnem **obračunavanju z nasprotniki** so Hitlerju pomagali tajna policija - gestapo in enote SA – varnostne enote.

Nacisti so prevzeli tudi **nadzor nad gospodarstvom**. Cilj je bil zmanjšati brezposelnost in oživiti vojno industrijo.

Ustanovili so **ministrstvo za propagando** – Josef Goebbels, uveljavili cenzuro tiska, filma in umetnosti ter sežigali nezaželene knjige.

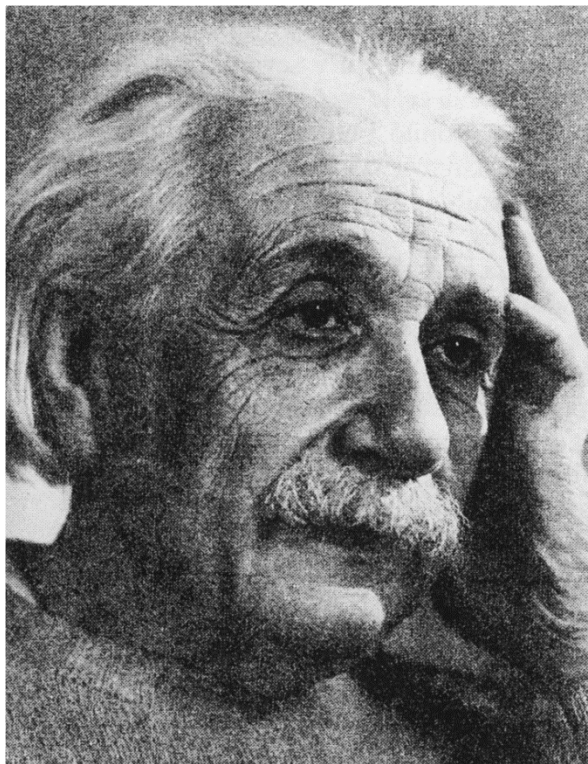
3. Kako so nacisti gradili družbo izbrane arijske rase?

ANTISEMITIZEM

**1933 z zakonom
JUDOM odvzete
državlanske pravice**

**1938
KRISTALNA NOČ**

**KONCENTRACIJSKA
TABORIŠČA**

Med mnogimi znanstveniki, ki so v času nacizma zapustili Nemčijo, je bil tudi Albert Einstein (po rodu Jud), ki danes velja za enega največjih znanstvenikov 20. stoletja.

ŠOLSTVO

**HITLERJEVA
MLADINA**

**ZVEZA NEMŠKIH
DEKLET**

ARIJSKA RASA

AGRESIVNA ZUNANJA POLITIKA

**DER
DEUTSCHE
STUDENT**

LYDWIG
HOFMEIER
MÜNCHEN

**KÄMPFT
FÜR FÜHRER UND VOLK**
IN DER MANNSCHAFT DES **NSD**-STUDENTENBUNDES

